

Raadsconsultatie

GEMEENTEBESTUUR

onderwerp Armoedebeleid
Rc nummer 2015 5
collegevergadering d.d. 17 maart 2015
raadsvergadering d.d. 29 april 2015
fatale termijn
programma Participatie en Werkgelegenheid
portefeuillehouder V. Tax

team SLW
steller B. Verhoeven / N.Thomeer
doorkiesnummer+31 77 3596110
e-mail n.thomeer@venlo.nl
registratienummer 15-1909
datum 9 maart 2015
bijlage(n) 3
datum verzonden

Vraag aan de raad (consultatiepunten)

De gemeenteraad wordt gevraagd zich uit te spreken over de volgende punten:

- De speerpunten zoals in de notitie armoedebeleid geformuleerd (deel B)
- Het vergroten van de solidariteit onder de Venlonaren en het stimuleren van het gebruik van de verschillende regelingen door de doelgroep door middel van een communicatiecampagne.

Burgemeester en wethouders van Venlo
de secretaris

de burgemeester

Piet Lucassen

Antoin Scholten

Samenvatting

1. Inleiding

Er zijn drie aanleidingen om het huidige armoedebeleid op dit moment te herijken:

1. De ambities uit het coalitieprogramma 2014-2018 "Verbinden vanuit Vertrouwen en Verantwoordelijkheid".
2. Sinds de vaststelling van het beleidskader voor het minimabeleid in Venlo in 2009, vastgesteld in de nota Herijking Minimabeleid, zijn er veel ontwikkelingen geweest.
3. Het kabinet heeft extra geld beschikbaar gesteld voor het bestrijden van armoede en schuldenproblematiek.

2. Speerpunten voor de toekomst: Aanvullend beleid

Het huidige Venlose armoedebeleid is samen met raadsleden en het maatschappelijk middenveld geëvalueerd. Bij verschillende organisaties die in aanraking komen met armoede, zijn behoeften en signalen geïnventariseerd. Deze behoeften en signalen zijn meegenomen in de ontwikkeling van het armoedebeleid. In een brede discussie met raadsleden en maatschappelijk middenveld is deze informatie verder vertaald in speerpunten voor het armoedebeleid. In totaal heeft dit een zevental speerpunten opgeleverd:

1. Eigen kracht en zelfredzaamheid
2. Kinderen en armoede
3. Preventie en schuldhulpverlening
4. Netwerk
5. Noodfonds
6. Gezondheid en sport
7. Sociale Wijkteams en Huizen van de Wijk

De werkwijze heeft geleid tot draagvlak, betrokkenheid en een gedeelde verantwoordelijkheid bij het maatschappelijk middenveld. Elementen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de speerpunten samen met dat brede maatschappelijke middenveld. Het uitvoeringsprogramma is de optelsom van de uitvoeringsactiviteiten zoals per speerpunt opgenomen in de beleidsnotitie.

Wij zien het armoedebeleid als een groeimodel, waarin ruimte is voor aanvullingen. Zodat wij kunnen blijven inspelen op ontwikkelingen en vragen die er zijn van onze burgers en ketenpartners, maar ook op landelijke ontwikkelingen.

3. Advies WMO-raad

De WMO-raad heeft op 9 maart jl. ons college positief geadviseerd ten aanzien van het armoedebeleid. De WMO-raad is zeer te spreken over het doorlopen proces en over de formulering en opbouw van het armoedebeleid. De kanttekeningen die de WMO-raad plaatst zijn in februari bij de WMO-raad opgehaald en hebben betrekking op een eerdere versie van de beleidsnotitie. De eerste twee kanttekeningen hebben wij ter harte genomen en hebben geleid tot een aanpassing van de beleidsnotitie.

4. Financiering

Het Rijk heeft extra geld beschikbaar gesteld voor het bestrijden van armoede. Uw raad heeft reeds besloten dat deze middelen ook hiervoor ingezet dienen te worden. Met het huidige budget en deze extra middelen kunnen we het beleid budgettair neutraal realiseren.

5. Raadsconsultatie

Wij willen de gemeenteraad de mogelijkheid bieden om haar zienswijze te geven op het armoedebeleid. De gemeenteraad wordt gevraagd zich uit te spreken over de volgende punten:

- De speerpunten zoals in het aanvullende armoedebeleid geformuleerd
- Het vergroten van de solidariteit onder de Venlonaren en het stimuleren van het gebruik van de verschillende regelingen door de doelgroep door middel van een communicatiecampagne.

Bijlagen

Nr.	Naam	Datum
1.	Notitie Armoedebeleid 2015 - 2018	maart 2015
2.	Advies WMO-raad	Maart 2015

Onderbouwing

Algemene toelichting

1. Wat is de kernopgave (Wat wordt gevraagd?)

Door de vaststelling van het Coalitieprogramma “Verbinden vanuit Vertrouwen” heeft u bepaald het armoedebeleid/minimabeleid te willen evalueren in samenwerking met het maatschappelijk middenveld en ervaringsdeskundigen.

Daarnaast is de gemeente per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de jeugdzorg (Jeugdwet) en de ondersteuning die noodzakelijk is om burgers te laten deelnemen aan de samenleving en zo lang mogelijk in hun eigen omgeving te laten wonen (Wet maatschappelijke ondersteuning 2015). Tevens is de Participatiewet vastgesteld, waarin de Wet Werk en Bijstand in is opgegaan. Ons doel is om de burger en zijn/haar gezin vanuit een integraal perspectief te bekijken en feitelijk dus alles dat van invloed is of kan zijn op het kunnen komen te verkeren in een situatie van ‘armoede’, waardoor de burger niet langer volwaardig kan deelnemen aan de samenleving (hoofdpoging meedoen uit de Sociale Structuur Visie). Er ligt namelijk een directe relatie tussen de vraag/behoefte aan zorg en het leven in armoede.

2. Relatie met programma

Het armoedebeleid raakt aan het raadsprogramma Participatie en Werkgelegenheid.

3. Wat is het beoogde maatschappelijke resultaat

Het beoogt maatschappelijk resultaat is de inwoners van Venlo te laten deelnemen aan de samenleving. Het verkeren in een staat van armoede c.q. het hebben van onvoldoende middelen van bestaan belemmert de deelname aan de maatschappij.

4. Waarom?

Wij willen uw raad actief betrekken bij het armoedebeleid.

5. Argumentatie en onderbouwing

Het huidige armoedebeleid is geëvalueerd en speerpunten ter intensivering van dat beleid zijn opgesteld. Voor het volledige armoedebeleid verwijzen wij u naar bijgevoegde notitie (bijlage 1). Wij consulteren u over de vraag hoe u aankijkt tegen de speerpunten van het armoedebeleid en tegen een communicatiecampagne in aansluiting op dit armoedebeleid.

Evaluatie

Conform uw opdracht zijn wij eind 2014 met het maatschappelijk middenveld nagegaan hoe tegen het gemeentelijk minimabeleid wordt aangekeken. Het beeld is eigenlijk niet anders dan bij eerdere evaluaties al werd geconstateerd: het huidige minimabeleid is nog steeds actueel. Wel wordt geconstateerd dat minder gebruik wordt gemaakt van de regelingen dan verwacht zou mogen worden. Dit beeld wordt bevestigd door de cijfers. Over het algemeen zien we daar een groei van de doelgroep en een afname van het ‘gebruik’. Bij de laatste herijking was sprake van een bezuinigingstaakstelling op het minimabeleid, waardoor minder geld voor de diverse maatregelen beschikbaar was. De taakstelling is onder meer ingevuld door niet meer actief te publiceren. Mede daardoor, maar ook doordat van rijkswege meer middelen beschikbaar wordt gesteld, is de situatie inmiddels zodanig dat over de totaal beschikbare middelen de nodige ruimte in het budget

aanwezig is.

Aanleiding voor nieuw (aanvullend) armoedebeleid

Er zijn drie aanleidingen om het huidige armoedebeleid op dit moment te herijken:

1. De ambities uit het coalitieprogramma 2014-2018 "Verbinden vanuit Vertrouwen en Verantwoordelijkheid".
2. Sinds de vaststelling van het beleidskader voor het minimabeleid in Venlo in 2009, vastgesteld in de nota Herijking Minimabeleid, zijn er veel ontwikkelingen geweest.
3. Het kabinet heeft extra geld beschikbaar gesteld voor het bestrijden van armoede en schuldenproblematiek.

Groeimodel

Het armoedebeleid dat nu voorligt bevat veel ambities. Met deze ambities willen we snel aan de slag. We willen ruimte houden om in te spelen op ontwikkelingen en vragen die er zijn vanuit onze burgers en ketenpartners. We willen hiernaast ook actief de landelijke ontwikkelingen volgen en begeleiden. Wij zien het armoedebeleid daarom als een groei-model, waarin ruimte is voor aanvullingen.

Op dit moment is reeds aanvullend beleid op het gebied van Schuldhulpverlening in ontwikkeling. Ons college heeft namelijk de wettelijke verplichting om een aantal zaken op het gebied van schuldhulpverlening te benoemen. De speerpunten die in het armoedebeleid voor schuldhulpverlening zijn benoemd, blijven daarbij onverkort van kracht. Het aanvullende beleid op het gebied van schuldhulpverlening zal in juli 2015, tegelijkertijd met de aanbesteding voor schuldhulpverlening, aan ons college worden voorgelegd.

Uitvoering

In het nieuwe armoedebeleid zijn zeven speerpunten opgenomen. Per speerpunt is een uitvoeringstabel opgenomen. Deze uitvoeringstabellen vormen samen het uitvoeringsprogramma van het armoedebeleid (zie bijlage 1, notitie armoedebeleid).

Speerpunten aanvullend armoedebeleid

Onderstaand zijn de speerpunten van het armoedebeleid verkort weergegeven:

1. Eigen kracht en zelfredzaamheid

Eigen kracht en zelfredzaamheid lopen als een rode draad door alle speerpunten heen. Wij willen mensen zodanig ondersteunen dat ze hun situatie zelf kunnen verbeteren, minder afhankelijk worden en meer kunnen participeren. Dit willen we o.m. bereiken door mensen uit hun isolement te halen, signalering van armoede via keukentafelgesprekken dit arrangeren via het leefzorgplan en activiteiten in de Huizen van de Wijk.

2. Kinderen en armoede

Maar liefst 1 op de 9 kinderen in Nederland groeit op in armoede. Er is meer aandacht nodig voor kinderen die in armoede opgroeien, zodat zij niet verstoken blijven van de meest noodzakelijke levensbehoefte en mee kunnen doen in de samenleving. Het instellen van een kindpakket, betere samenwerking met scholen en de GGD zijn de belangrijkste stappen om hierin te ondernemen.

3. Preventie en schuldhulpverlening

Voorkomen is beter dan genezen. Omdat financiële problemen ook bij een ogenschijnlijk grotere portemonnee snel groter kunnen worden, is vroegsignalering cruciaal. Steeds meer en vooral andere mensen (ook hogere inkomensgroepen) hebben te maken met

problematische schulden. De verantwoordelijkheid ligt bij de burger, de rol van de gemeente is vooral faciliterend en ondersteunend. Het maatschappelijk middenveld is actief betrokken en signalerend. We gaan daarom onder meer inzetten op budgetteringstrainingen, betere samenwerking met de ketenpartners, voorkomen van terugval en maatwerk.

4. Netwerk

Als mensen beter gebruik maken van hun eigen netwerk, zijn ze beter in staat om economisch of maatschappelijk te participeren. We willen dit bereiken door de burger te stimuleren tot meer informele ontmoetingen, organisaties en initiatieven bij elkaar te brengen en de Venlonaar meer te betrekken bij de armoedeproblematiek.

5. Noodfonds in relatie tot bestaande fondsen

Er zijn verschillende noodfondsen actief in Venlo. Er is behoefte aan meer samenwerking, zodat fondsen elkaar versterken, doelgroep/doel en dekkingsgraad van de verschillende fondsen duidelijk worden zodat er een sluitend netwerk van fondsen is. We zetten daarom vooral in op het stimuleren van de samenwerking van de fondsen.

6. Gezondheid en sport

Re-integratie, participatie en gezondheid zijn nauw met elkaar verbonden. Hoe gezonder, hoe minder kans om later een beroep te moeten doen op zorg en andere ondersteuning. Daarnaast kunnen hoge ziektekosten tot armoede en schuldenproblematiek leiden. We gaan daarom de collectieve verzekering voor minima uitbreiden, een compensatieregeling voor chronisch zieken uitwerken en aansluiting zoeken bij lokaal gezondheids- en sportbeleid.

7. Sociale Wijkteams en Huizen van de Wijk

De sociale wijkteams en de Huizen van de Wijk vormen belangrijke schakels in het armoedebeleid. Bijvoorbeeld voor signalering, activiteiten om participatie te bevorderen etc. De sociale wijkteams zijn nauw verweven in veel van de uitvoeringsactiviteiten bij de speerpunten, daarom zijn geen separate middelen voor dit speerpunt geformuleerd.

Consultatie

De gemeenteraad wordt de mogelijkheid geboden om haar zienswijze te geven op de speerpunten van het armoedebeleid. Daarnaast willen wij aan de gemeenteraad voorleggen hoe ze aankijkt tegen het reserveren van een deel van het budget voor intensivering van de communicatie omtrent het armoedebeleid.

Zowel in 2013 als in 2014 is het budget voor armoedebeleid niet volledig benut. In 2013 was er op de totale middelen voor armoedebeleid een overschot van € 81.000. Van het beschikbare bedrag van 409.000 euro in 2014 is circa € 133.000 naar de algemene middelen teruggevloeid. Oorzaak voor de onderbenutting ligt naar alle waarschijnlijkheid in het feit dat de doelgroep onvoldoende bekend was met de regelingen. Met andere woorden: de middelen waren er, maar doelgroep heeft er geen gebruik van gemaakt. In 2015 e.v. is het budget € 524.000.

Zoals het beleidsplan laat zien hebben we de maatschappelijke partners nauw betrokken bij de totstandkoming van het beleid. Ook worden de partners betrokken bij de uitvoering van de speerpunten. We willen dat maatschappelijke partners armoede signaleren zodat daarop actie ondernomen kan worden. Waaronder het verwijzen naar bestaande regelingen.

De verwachting is dat de kosten voor de uitvoering van de diverse regelingen binnen de bestaande budgetten blijven. Deze verwachting is gebaseerd op een deelname van 1.200 casussen aan een van de kindregelingen (ongeveer € 300 per casus, in totaal ongeveer € 400.000) en 5.000 gezinnen die gebruik maken van de Geld Terug Regeling (€ 100 per aanvraag, in totaal € 500.000). Daarnaast blijft binnen het budget ruimte voor eventuele extra kosten van het kindpakket en andere uitvoerende maatregelen uit het armoedebelief. Deze middelen zijn tot en met 2018 gegarandeerd.

Graag vernemen wij van u hoe u aankijkt tegen het inzetten van een budget voor intensievere communicatie over het armoedebelief. Met intensievere communicatie bedoelen we een communicatiecampagne gericht op de doelgroep en op de betrokkenheid van de Venlonaar. De bedoeling is om een bedrag van € 15.000,- te reserveren voor een eenmalige campagne die armoede onder de aandacht brengt van de Venlonaar en die de doelgroep bekend maakt met bestaande regelingen. Omdat voor de periode na 2018 nog niet bekend is welk budget beschikbaar is, kiezen we voor een eenmalige campagne en niet voor structurele communicatie.

De gemeenteraad wordt gevraagd zich uit te spreken over de volgende punten:

- De speerpunten zoals in het aanvullende armoedebelief geformuleerd
- Het vergroten van de betrokkenheid en solidariteit onder de Venlonaren en het stimuleren van het gebruik van de verschillende regelingen door de doelgroep door middel van een communicatiecampagne.

6. Welke externe partners en adviesraden zijn erbij betrokken?

Mede vanuit de zogenaamde 'co-creatieve gedachte' (zie ook coalitieakkoord), is er gezamenlijk met het maatschappelijk middenveld én de gemeenteraad het Venlose armoedebelief geëvalueerd.

Daarnaast zijn er in de Week van de Armoede (week 39, 2014) gesprekken gevoerd door wethouder Vera Tax, raadsleden, leden van de stuurgroep Bindkracht en ambtenaren met verschillende organisaties die in aanraking komen met armoede. Door middel van deze gesprekken is armoede in beeld gebracht en zijn behoeften en signalen geïnventariseerd. Deze behoeften en signalen zijn meegenomen in de ontwikkeling van het armoedebelief. In een brede discussie met raadsleden en maatschappelijk middenveld is deze informatie verder vertaald in speerpunten voor het armoedebelief. In totaal heeft dit zeven speerpunten opgeleverd.

Voordeel van deze werkwijze is, naast de ruime input die een gedegen basis voor het belief vormt, het draagvlak en de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld en de gedeelde verantwoordelijkheid. De uitvoering van deze speerpunten is immers een gezamenlijke opgave die we met dat brede maatschappelijk middenveld gaan invullen: samen met bestuurders, burgers, ketenpartners uit het brede maatschappelijke domein, werkgevers, ondernemers, scholen, woningcorporaties, (zorg)verzekeraars, energiemaatschappijen en andere partijen.

De WMO-raad heeft zich op 9 februari 2015 gebogen over het armoedebelief. Op 9 maart 2015 heeft de WMO-raad ons college positief geadviseerd ten aanzien van het armoedebelief (bijlage 2). De WMO-raad is zeer te spreken over het doorlopen proces en over de formulering en opbouw van het armoedebelief. De kanttekeningen die de WMO-raad plaatst zijn in februari bij de WMO-raad opgehaald en hebben betrekking op een eerdere versie van de beleidsnotitie. Wij hebben de kanttekeningen ter harte genomen, hetgeen geleid heeft tot aanpassing van de beleidsnotitie. In de huidige beleidsnotitie is

daarom een uitgebreidere financieringsparagraaf opgenomen en is ook het uitvoeringsprogramma geconcretiseerd.

7. Financiële paragraaf

De insteek van dit beleidsplan is dat we met het huidige budget en de extra middelen die we krijgen de maatregelen budgetneutraal kunnen regelen. Het Rijk heeft extra geld beschikbaar gesteld voor het bestrijden van armoede. Voor de intensivering van het armoede- en schuldenbeleid is er voor het jaar 2014 € 70 miljoen en voor de jaren 2015 en verder € 90 miljoen aan de algemene uitkering toegevoegd. Uw raad heeft via het verzamelamendement bij de behandeling van de begroting 2014 besloten dat deze middelen ook hiervoor ingezet dienen te worden. Voor de gemeente Venlo ging het in 2014 om een bedrag van € 409.000 en voor 2015 en verder een bedrag van € 524.000 (de zgn. Klijsma gelden).

Het budgettair kader is door de gemeenteraad vastgesteld bij de gemeentebegroting, deze is geldend bij de uitvoering van het armoedebelief. In feite is dit het financiële kader waar het uitvoeringsprogramma op gebaseerd is. Doordat er bij een aantal regelingen sprake is van een "openeinde" regeling, is het niet precies aan te geven hoe hoog de uitgaven daadwerkelijk zullen zijn. Dit zal per jaar bekeken worden en dan zal het beleid zo nodig bijgesteld worden. In onderstaand financieel overzicht zijn de Klijsma gelden opgenomen:

Organisatieproduct	Budget			
	2015	2016	2017	2018
Bijzondere bijstand	€ 1.343.418	€ 1.343.418	€ 1.343.418	€ 1.343.418
Geld Terug Regeling	€ 956.361	€ 1.005.361	€ 997.361	€ 985.361
Individuele inkomensvoeslag	€ 550.372	€ 550.372	€ 550.372	€ 550.372
Kwijtscheldingsbeleid	€ 1.622.389	€ 1.622.389	€ 1.623.964	€ 1.607.858
Schuldhelpverlening	€ 1.160.380	€ 1.160.380	€ 1.160.380	€ 1.160.380
Verstrekkings minima	€ 552.169	€ 552.169	€ 552.169	€ 552.169
Totaal	€ 6.185.089	€ 6.234.089	€ 6.227.664	€ 6.199.558

8. Risicoparagraaf (welke risico's spelen een rol bij de besluitvorming?)

Wel of geen risico	Wel of niet
Juridische aspecten en wettelijk kader	Nee
Financiële risico's en aspecten	Nee
Economische risico's	Nee
Maatschappelijke risico's	Ja
Exploitatie, realisatie, ontwikkeling, beheer, bouw- en planschade	Nee
Afbreukrisico's en mogelijke contractschade (in relatie tot externe partners)	Nee
Overige strategische risico's	Nee

Toelichting (Benoem de relevante, strategische risico's)

Armoede is een complex fenomeen met diverse dimensies: inkomen, gezondheid, opleiding, zelfredzaamheid en participatie. Het is niet alleen het hebben van onvoldoende financiële middelen. Armoede betekent in brede zin uitsluiting. Het is belangrijk dat mensen meedoen in de maatschappij.

9. Vervolgprocedure

Wij houden uw raad op de hoogte van de vorderingen in de uitvoering van het armoedebeleid.